

Přepis nahrávky paní Olgy Brzákové – pro Příběhy našich sousedů.

Dnes je 20. října 2018 a pro Příběhy našich sousedů nahráváme vzpomínky paní Olgy Brzákové v jejím bydlíšti v Jihlavě na ulici Svatopluka Čecha 16. Náš tým je z gymnázia Jihlava, vede nás pan Miroslav Paulus a tým tvoří: Štěpán Taláček, Radek Musil, Šimon Komárek a Jakub Diviš. Paní Brzáková, řekněte nám, kdy a kde jste se narodila, jaké bylo vaše rodné jméno?

Narodila jsem se 16. února 1938 ve Znojmě jako Olga Nováková. Moji rodiče, teda maminka, byla v domácnosti a tatínek byl státní zaměstnanec, pracoval u krajského soudu, teda pro vysvětlení musím říct, že soudy krajský, okresní se nekryly s krajema a okresama politickýma, jo. Takže u krajského soudu. A sice pracoval v takzvaný pozemkový knize, což je asi to, co teďka dělá katastrální úřad. Čili vlastně nemělo to co dělat s nějakým trestem, nebo něčím takovým, ale prostě s evidencí pozemkového vlastnictví.

No, jelikož jak jsem řekla, narodila jsem se v únoru a na podzim přišla Mnichovská dohoda, takže tatínek jako státní zaměstnanec vlastně vyklízel se svejma kolegama český úřady do vnitrozemí. Čili stěhovali to všechno do Moravských Budějovic a maminka tam vlastně zůstala se mnou s malým dítětem. Museli odtud odejít, přitom teda ve Znojmě nebylo možný sehnat nějaký auto, že by odstěhovali svůj majetek, jo, měli zařízenej dvoupokojovej byt. Takže v podstatě odešli, maminka s dítětem v náručí, naštěstí tam byla její sestra, takže něco vzali ještě do kufru a všechno tam zůstalo. Jediný štěstí bylo, že maminka teda se mnou odešla do Havlíčkova Brodu, nebo ne do Havlíčkova Brodu, ale do vesnice u Havlíčkova Brodu, odkud pocházela a dědeček v Havlíčkovým Brodě sehnal auto, takže nakonec ty svoje věci teda odstěhovali, že o to nepřišli, ale to bylo víc štěstí, než něco jinýho. Takže to byli ti první, kteří díky druhé světové válce opouštěli své domovy. Nebyli to Němci, kteří odcházeli po válce. Ještě chci říct pro vysvětlení, že Znojmo nebylo německý město. Bylo to město smíšený, jako naši mluvili prostě často o českých přátelích, teta o svejch kamarádkách, to byly všechno Češky. Byl tam aktivní Sokol, jo, takže těch Čechů tam bylo dost, takže to, že potom, že se obsazovaly německý území, není tak úplně pravda. Možná někde jo, ale tady v tomto případě ne.

No, tak nakonec teda odešla ze Znojma vlastně celá rodina, tatínek tam měl sestru, bratra, rodiče, všichni postupně odešli, no a naši zakotvili teda v Jihlavě, od tý doby už bydlíme v Jihlavě. Tatínek potom tady pracoval taky u toho soudu krajského, zase v tý pozemkový knize. No a co bych vám tak ještě řekla. No, bydleli jsme v Zahradní, asi já nevím, jestli někdo bydlíte tady blízko poměrně, jestli vám to sídliště Zahradní něco říká, tak to jsme bydleli v Zahradní ulici, ten dům tam ještě stojí, patří Zajícům, ale ta ulice vypadá úplně jinak. Já jsem tam našla fotku, jestli to pak budete chtít, ale malinkou. To byla prostě ulička opravdu kolem jenom dřevěný ploty, takže když tam někdo zajel s povozem, tak už se nedostal ven, museli koně potom svádět dolů po schodech, takže ke Koželužskému potoku. To se už stalo, že tam prostě nějakej povozník uvízl. No, tak to je asi vše takhle.

No, ještě co se týče zásobování a války. No, tak bylo všechno na lístky, já nevím, jestli tohle víte. Potraviny na lístky, boty na lístky, látky na lístky, přičemž možná nevíte a ono se o tom vůbec nemluví, že Němci měli jiný přiděly než Češi. Ti jako dostávali víc, o tom jsem teda nikde nečetla, že pro Čechy byly jiný lístky než pro Němce.

No, co bych vám ještě... no nálety. Nálety byly až spíš ke konci války, tak to byla dost hrůza, protože duněly vždycky letadla třeba v noci, jo, všechno se to třásl. Naštěstí teda Jihlava, což taky určitě víte, byla nakonec teda nějakého bombardování ušetřena. Muselo se zatemňovat, protože právě ty letadla se víceméně orientovaly podle světla, to není jako dneska, takže se musely zatemňovat okna a po

ulicích se moc nesvítilo, takže jak se tam vlastně chodilo já nevím. Pokud svítil měsíc, tak asi jakž takž, ale jinak to bylo všelijaký.

No a já jsem teda začala chodit do první třídy ještě za protektorátu, chtěla jsem vám ukázat vysvědčení první ještě českoněmecký, ale zjistila jsem, že jsem to už všechno vyhodila, netušila jsem, že by to ještě k něčemu mohlo být dobrý, takže to vám neukážu. No, do první třídy jsem vůbec moc nechodila, protože začala jsem tady chodit na Fibichovu, co je teďka ta sociální škola, tak tam byla základní škola, chodila jsem trochu.

Potom maminka, která teda v té době ještě byla doma, tak se mnou a s bratrem jela k babičce, protože babička na statku teda měla rozbolavěný nohy, no tak aby si trochu mohla sednou, tak maminka tam jela, jako jí tam pomáhala, nebo za ní víceméně hospodařila, takže jsem tam začla chodit v Český Bělí do školy, no, ale tam jsem chodila asi tejden a chytla jsem od své sousedky spálu. No, takže to není jako spála dneska, kdy dostanete penicilin a někde za čtrnáct dnů jste dobrý, ale prostě šest neděl v nemocnici a pak všelijaký komplikace, no, mezitím do toho teda začaly opravdu ty nálety a do školy se přestalo chodit, protože já nevím, kdo školu vlastně obsadil, asi Němci tenkrát ještě.

No, takže jsem vlastně do školy nechodila, až někde, no nějak jsem tu první třídu absolvovala. Až někde na konci roku potom a to zase když už bylo i už jako po válce, tak zase škola byla obsazena, takže jsme se učili po nějakých bytech a tady metodistický modlitebně, která tam byla Na Důlkách, to je teď už zbouraný, teď jsou tady naproti ty metodisti, no a vlastně jsme se ve škole octli až zase na samej konec roku.

Ale něco jsem vám ještě chtěla... jo, no, tak konec války jinak. Takže když teda došlo opravdu na konec války, tak my jsme teda byli zase v Krátký Vsi u babičky, takže já jsem to tady neprožila. Teď ona ta vesnice leží na celkem hlavní silnici, která vede od Hradce Králové a Pardubic na Havlíčkův Brod, já nevím, jestli si to nějak představíte, no a tam se prostě začali valit Němci, jak ustupovali, no bylo vidět, že někteří, že už jsou rádi, že je tomu konec, protože jeli prostě na nákladácích, občas nějaký spodky a něco bílího, jako že už se vzdávají, no, jenomže tak jeli, jeli, maminka nás vzala k silnici a říkala: Děti pojďte se podívat, to už nikdy neuvidíte, jak se hroutí velká armáda. Měla radost prostě, že je po válce. No a oni jeli, jeli, jenomže na té hlavní silnici mezi Jihlavou a Prahou narazili na Rusy, takže najednou se to zastavilo, všechno se to rozběhlo do lesů. No, přitom teda málem ještě zastřelili strejce Němci, to ještě málem stihli, protože vtrhli někde odzadu na dvůr a prostě strejce tam měl koně a oni mu ho chtěli vzít, no, takže to bylo, on jim ho samozřejmě nechtěl dát, že jo, protože koně, to tenkrát bylo žádný traktory, to všechno se dělalo s koňma, takže šise, šise, to je střílej, jestli neděláte němčinu, jeden na nějakýho Němce a maminka s tetou zase: Jendo pust toho koně. Tak ho pustil, oni ho odvedli, no, ale naštěstí ho nakonec, protože ti Němci se s tím daleko nedostali, tak ho potom někde v nějakých ohradách, toho koně, teda našel a nepřišel o něj. No ještě jsem vám chtěla říct, to jsem opomněla, tatínek teda poslouchal Londýn, během války, tak to zaprvé bylo: Děti nesmíte to nikde říct, nebo nás zavřou a zastřelí, jo a kromě toho teda měl atlas a tam si píchal, jak Němci to nějak vždycky mlžili, jak už pak ustupovali, jo a tatínek si píchal špendlíky, kolik už ustoupili, jak už jsou daleko. No, asi jsem ještě něco chtěla, ale nevzpomínám si, takže spíš po válce, no. Po válce teda, že jo, Němci odešli a dostávali tady někteří po nich statky, takže tady ten statek u dvora dostala jedna rodina, to děvče, jedno z jejich dětí chodilo se mnou do třídy, byla to fajn holka, no, dostali statek a já prostě, jak byly ještě ty čtyři strany, to nevím, jestli víte, že byly čtyři strany povolený po válce, tak každá strana měla svůj průvod a já s děsem koukala, že paní Pavlíčková, můžu to snad říct, prostě vlastně statkářka v komunistickým průvodu mávala nadšeně, protož si asi myslela, že jí ten statek dali komunisti. No, jenomže uteklo pár let a oni jí z toho samozřejmě vystěhovali, vzali jim to a udělali z toho státní statek, no.

No, rok 48. Rok 48, mně bylo právě deset v tom Vítězném únoru, jestli tenhle ten obrat znáte, kterej se pořád omílal. Tak Gottwald někde řečnil, maminka to poslouchala a jenom naše maminka začala plakat, takže já jsem hned viděla, že se děje něco zlího, takže jaksi moc nechápu lidi, který byli v tý době nadšený, no, ale budiž.

No, načež teda, protože maminka pocházela ze statku, já nevím, jestli vám něco říká slovo kulak. Kulak jo, prostě statkář, byt' na Vysočině a dřina, takže to byli kulaci, babička byla kulačka, no, nikdo se asi tak moc nenadřel jako ona, ale byla kulačka a maminka byla dcera kulaka a já jsem byla vnučka kulaka, takže když jsem se hlásila na gymnázium, tak jsem tam teda neměla jít, protože zaprvé musely bejt, to nebylo, že se dělaly nějaký přijímačky, nebo něco takovýho, to byl posudek z ulice, načež tady teda byl zápornej, protože jak se vyjádřila paní učitelka toho takzvaného uličníka, toho důvěrníka, prostě děti se neučily, tak že všichni dostali špatný posudky kromě tady jednoho syna ze silně komunistický rodiny, tak ten jako dostal posudek. Ve vedlejší ulici totéž.

No, takže z ulice jsem měla posudek špatnej. Maminka byla dcera kulaka, takže jsem měla taky posudek špatnej, tatínek taky asi nic moc, no krátce a dobře jsem se na gymnázium nedostala, teda ono se to tenkrát jmenovalo jedenáctiletka, nevím, jestli vám to něco, no, ale to bylo ono v podstatě, jsem se prostě nedostala v prvním kole, naši se odvolali, projednávalo se to na okrese, opět jsem se nedostala. Pak se to dostalo na kraj, jako odvolání teda, no dostala jsem se v podstatě asi takovou čirou náhodou, protože tam dělal jenom zapisovatele nějakej maminčin známej a ten říkal, jakože teda zase to bylo, že ne ne ne a pak že nějakej pán řekl: Ale no tak, ona pracuje na radnici. Maminka dělala účetní už v tý době, no tak snad ta dcera na ten gympl může jít nebo na tu jedenáctiletku může jít, takže nakonec teda to prošlo a on se ptal ten známej maminky: A vy se s ním znáte nějak? Maminka říkala, vůbec ne, ono se mu už prej asi chtělo jít na oběd, aby to skončilo. Takže díky týhle náhodě jsem se teda na to gymnázium dostala. No to bylo tenkrát tříletý, no a pak jsem šla teda na farmacii, tam musím říct, že jsem se dostala bez problému. Jo tam se dělaly přijímačky, zřejmě už nechtěli žádný posudky, takže to jsem vystudovala. No, v roce šedesát jedna jsem promovala, byly umístěnky, takže jsem nastoupila do Telče a potom teda se mi narodila dcera, tak do Jihlavy, od tý doby jsem pracovala v Jihlavě.

No a přišel šedesátej osmej, no, tak musím říct, že jaksi nějakoj obrodej proces ve straně komunistické mě moc nebral, Dubček a tohle to mě moc nezajímalo a doufala jsem, že třeba dojde k těm svobodnejm volbám a ono by k tomu taky určitě došlo, nebejt teda toho ruskýho zásahu, jo, to tím směrem šlo prostě ten vývoj, ale no, jak to dopadlo, to víte. Mi jsme teda byli před tím na dovolený, ještě předtím, kdy jsme to tam byli, nevíš vid', červenec no, o prázdninách jsme byli u Baltskýho moře na dovolený a jeli jsme domů po tom na jih a teď jsme viděli, ale netušili jsme, kam to míří, prostě veliký pohyby vojska a to ještě vlastně teprve po tom bylo to jednání v tý Černý nad Tisou, čili oni už na nás byli připravený, to je jasný, tam se u Postupimi pohybovaly tanky, my jsme potom kousek od hranic přespávali v lese, tak nějak na divoko a zjistili jsme, že o kousek vedle je taky plno vojáků, no a dojeli jsme domů a teď bylo nějaký to jednání v tý Černý nad Tisou, teď jsme jako si mysleli ono to dopadlo dobře, no ono to nedopadlo dobře, protože za chvíli tu byli, no. Takže jaksi Dubček není můj člověk, to musím říct a nikdy nebyl, takže když se uvažovalo o tom, že by mohl být prezidentem, tak jsem se děsila, teď po osmdesátým devátým, naštěstí se to nestalo. No a počkejte, něco jsem vám ale ještě říct chtěla ale, no ty tanky.

Ano ty tanky, takže ráno prostě jsme vstali, tatínek teda, to jsme bydleli ještě s našima společně, já jsem šla na odpolední a noční, to jsme mívali spojený a v lékárně teda a tak jsem, tak jsem tak nějak jako brzo nevstávala, tatínek přišel s rádiem, tak jsou tady, říkal, já jsem se strašně lekla, no a šla jsem teda na tu odpolední a oni v Jihlavě pořád nebyli, teďka ona ta lékárna měla odevřeno až do devíti večer, do osmi tam jako pořád ještě někdo byl se mnou, ale pak jsem měla asi hodinu otevřeno, byla

jsem tam sama, lékárna byla tam naproti poště, na tom rohu tenkrát, ta co měla službu, jo já nevím co tam teď vlastně je, bylo tam někdy nějaký O₂. Nevíš Ivane co tam je, co? (Nevím, ne.) No to je celkem jedno, měla prostě vchod, vchod měla z náměstí a okýnko, kde se vydávalo o pohotovosti, to bylo do Komenského jako k poště. No, takže pořád nic nic, na náměstí bylo plno lidí toho, to bylo jednadvacátýho srpna, že jo, plno lidí, protože lidi byli takoví, co se vlastně děje, no a najednou, že se tanky valí, tak já jsem teda zavřela o chvíli i dřív, protože jsem tam byla sama, si říkám, co se bude dít, jako teď víte, že se nestřílelo, ale ono se nevědělo, prostě valily se tanky, no a někde na náměstí, no ale já už jsem si potom šla lehnout a v noci jsem se vzbudila no a teď teda vám můžu říct, že to byl děs, prostě pod oknem mně stál tank, jo, prostě jenom chodník a stál tank, takže jenom ta šířka a teď ono to okýnko výdejní naštěstí bylo dole zabílený, teda to velký okno a v tom bylo malý okýnko, kde se vydávaly léky a to celý bylo zabílený, tak já jsem se jako připlížila se podívat, co se děje, na tanku stál voják, takhle držel nějakou zbraň a takhle tam přešlapoval a takhle pořád chvílema mi prostě mířil do okna, říkám jestli teď někdo přijde, no ale nikdo si netrouf, nikdo celou noc nepotřeboval nic, žádněj žlučník, nic, protože si tam nikdo netrouf asi jít k tomu tanku. No takže potom ráno jsem se vzbudila a viděla jsem, že naproti je ještě jeden tank, no pak už teda jako jsme začali fungovat, lidi chodili prostě na ty tanky, mluvili na ty vojáky, protože tenkrát byla ruština povinná, takže lidi dost uměli, tak jako co tady chcete, jste tu zbytečný, ale ty vojáci a takový, ale ti vojáci vůbec nereagovali. Já nevím, jestli se báli nebo jestli byli tak zpracovaný, že jsme taková kontrarevoluce nebo co, ale prostě vůbec na to nereagovali, lidi do nich hučeli, někteří brečeli, ale nic, no nic, no, tak to asi tak všechno. Potom je teda po nějakým jednání, to jste vy možná zjistili někde jinde, je stáhli z náměstí a z těch ulic a stáli tady takhle po vršku tady u bunkru, jestli víte, kde říkáme u bunkru, tam stál tank, mířil na město a jako ve městě už po tom nebyly, no.

No, takže nastala ta normalizace no, já jsem vám teda vůbec nic neřekla vlastně o tom, o těch padesátech letech, což teda se vracím, protože sebrali všechno. Sebrali hospodářství postupně rodičům, ale taky brali statky, nutili do JZD, obchody, brali všechno, takže třeba strýc, mamčina sestra ho měla, ten měl prostě nebo měli oni pekárnu a takovej koloniál, no takže někdo, že za ním přišel, že jako aby to předal teda nějak tomu státu, no on se samozřejmě zdráhal, načež za ním někdo přišel a říká: Láďo dej jim to nebo tě zavrou. No tak jim to dal, pochopitelně no a takhle to prostě chodilo, no, že se zavíralo. No a třeba teda, jak tady byli popraveni ti tři, Tuček, Veselý, Rod. No tak u těch Tučků jsme šli s maminkou. Jo, to tenkrát kdeco šilo, jako tý konfekce tolik nebylo, no takže jsme to jako potom vyslechli, tu hrůzu, kdy oni se s ním šli večer loučit. Jo, že ho někde k ránu popraví. Ty rodiče byli pochopitelně zdrceni. To jsme teda měli nějak z první ruky, no. No, takže ještě jednu poznámku, jinak už toho asi nechám, ale pokud někdo říká, že normalizace byla horší, normalizace byla hnusná, byli jsme tu jak v kleci, strana o všem rozhodovala, ale nešlo už o krky, šlo o kariéry, ale podle mého názoru nešlo už o krky, kdežto v těch letech padesátých prostě šlo o život. O majetek a o to všechno taky, ale šlo o život. Oni někteří ti osmašedesátníci, kteří byli předtím kovaní, jak pak byla hrozná normalizace, a že to bylo nejhorší, není to pravda. Nejhorší byly ty padesátý léta, i když tím nepopírám, že to bylo hnusný, to vůbec ne. Strana rozhodovala o všem, o kariéře, o všem, ALE O KRK UŽ NEŠLO. A já myslím, že tím končím asi.

No vdala jsem se v roce 1961 za Ivana Brzáka, zde přítomného. A máme spolu tři děti. Zuzanu, ta je ročník 61, Hanu 64 a Martina 70. Zuzka je lékařka, Hana učí a Martin teda taky teď učí. Hanka učí především angličtinu a němčinu. Ale teď už je nějak asi menší poptávka, takže angličtinu. (rok 1989) To už jsme měli velkou naději, která teda nebyla úplně... No teda mě zklamalo, můj tatínek umřel 8. listopadu 89, takže se toho nedožil, toho převratu. To jsme měli velikou radost, to jsme všechno sledovali, stávkou, jestli dělníci opravdu vyjdou na náměstí, protože jsme se to učili, generální stávkou, a to byl vlastně bod toho zvratu, do té doby nebylo úplně jasný, jak to dopadne, no a když jsem viděla

teda, že se valí, my jsme zase sloužili, takže jsme zase stávkovali za práce s nějakýma páskama na rukávě, ale když jsem viděla, jak se valí dělníci z fabrik na náměstí, tak jsem viděla, že je to vyhraný.

(poselství) Rozhodně nelhat, nepodvádět, pracovat.

(po revoluci) Tak jako do revoluce jsem byla do roku 92 v lékárně a pak jsem asi pět let dělala revizní lékárnici ve VZP, od té doby jsem doma, důchodkyně, kterou baví zahrada a cestování. Tak ještě jestli jsme využili možnost cestovat po 89. Jo, protože se předtím moc cestovat nemohlo. Takže jsme jezdili po zájezdech a jednak jsme byli asi dvacetkrát v Alpách. Tak nějak po vlastní ose, neorganizovaně a jezdili jsme do Rakouska, jednou do Itálie, ale v podstatě do Rakouska a procestovali jsme kdeco a prochodili. To jsme ještě stihli. Vy máte úplně jiné možnosti celý život, ale něco jsme ještě stihli. A to je teda úplně všechno.